

راهنمای متون کلاسیک

راهنمای خواندن 'شهریار' ماکیاوولی

میگل وتر

ترجمه محمد ملاحباسی



سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

ایرانی ترجمان، اسباز

Machiavelli's The Prince: A Reader's Guide

Miguel Vatter

Bloomsbury Academic, 2013

سرشناسه : وتر، میگل ای.

عنوان و نام پدیدآور : راهنمای خواندن شهریار ماکیاوولی [صحیح: ماکیاوولی] /

نویسنده میگل وتر؛ ترجمه محمد ملاعباسی؛ ویراستار سجاد سرگلی.

مشخصات نشر : تهران: ترجمان علوم انسانی، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۹۱-۳۵-۶

وضعیت فهرست نویسی : فینیا

موضوع : ماکیاوولی، نیکولو، ۱۴۶۹-۱۵۲۷. شهریار، نقد و تفسیر

موضوع : علوم سیاسی — فلسفه

موضوع : اخلاق و سیاست

شناسه افزوده : ملاعباسی، محمد، ۱۳۶۷-، مترجم

رده بندی کنگره : ۴۱۳۹۶ م۲ / ج۱۴۳

رده بندی دیویی : ۳۲۰/۱

شماره کتابشناسی ملی : ۵۰۲۹۷۷۱

رئیس‌نمای خاندان شهریار ماکیاواللی

نویسنده: میگل وتر

مجموعه: حمد و تاسی

ناشر: ترجمان علوم انسانی

ویراستار: سعید سگلی

طراح جلد: محمد مین

تصویرساز روی جلد: سجاد شاه منصور

صفحه‌آرا: علی اصغر مالک

چاپ: زیتون

نوبت چاپ: دوم، ۱۳۹۸

اول، ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

پست الکترونیکی: publication@tarjomaan.com

tarjoman.nashr@gmail.com

www.tarjomaan.shop

فروشگاه اینترنتی:

حقوق چاپ و نشر در قالب های کاغذی،

الکترونیکی و صوتی انحصاراً برای انتشارات

ترجمان علوم انسانی محفوظ است.

• فهرست •

سخن ناشر / ۹
مقدمه مترجم / ۱۳
سیاسگزاری / ۲۱

———— [۱] ————

زمینه:

نوزایش و «بزنگاه» ماکیاوولی / ۲۳
زندگی یک مورخ سیاسی / ۲۳
تعلیمات آموزگار سیاست / ۴۱
نوزایش یا نشر آریخ برای زندگی / ۵۴

———— [۲] ————

نما: نلی:

شهریار به منزله خطا و فلسفه / ۵۹
شهریار و علم سیاست / ۶۱
نقشه این راهنمای خواندن / ۶۱

———— [۳] ————

اغوای شهریار:

تقدیم به لورنتسو دی مدیچی / ۶۹
پرسش های تمرینی / ۷۵

———— [۴] ————

فراچنگ آوردن دولت:

فصل اول تا ششم / ۷۷
درسی مفید برای پادشاهان / ۸۹
بدران بنیان گذار و بقیه اسطوره ها / ۹۵
پرسش های تمرینی / ۱۰۳

— [۵] —

نگاه داشت جامعه:

فصل هفتم نادم / ۱۰۵
پرسش های تمرینی / ۱۲۲

— [۶] —

مسلح کردن مردم:

فصل های یازدهم تا چهاردهم / ۱۲۳
پرسش های تمرینی / ۱۳۳

— [۷] —

شهریار جدید در آینه می نگرد:

فصل های پانزدهم تا بیست و سوم / ۱۳۵
پرسش های تمرینی / ۱۶۴

— [۸] —

خلع سلاح بخت و مسلح کردن آسمان:

فصل های بیست و چهارم تا بیست و ششم / ۱۶۵
آسمان ها مسلح از آسمان / ۱۸۰
پرسش های تمرینی / ۱۸۰

— [۹] —

تفسیرها و تأثیرها / ۱۹۱

ماکیاوللی، آموزگار شر / ۱۹۳

ماکیاوللی، حامی جمهوری خواهی / ۱۹۷

ماکیاوللی، کمونیست زود هنگام / ۲۰۳

ماکیاوللی، مبدع «مصلحت دولت» / ۲۰۹

برای مطالعه بیشتر / ۲۱۵

پی نوشت ها / ۲۲۷

منابع / ۲۳۳

واژه نامه / ۲۴۵

نمایه / ۲۴۹

سخن ناشر

ابن سینا در زندگی نامه خود نوشتش تعریف می‌کند که چهل بار مابعدالطبیعه ارسطو را خواند و به‌تلقاً از آن چیزی دریافت، تا اینکه با خواندن رساله بسیار مختصر فارسی با عنوان اغراض مابعدالطبیعه تمامی زوایای این اثر برای او روشن گشت. کوشش تشبیل گونه او حکایت از این می‌کند که خواننده راهی طولانی تا فهم متن کلاسیک در پس دریا و در این راه نیازمند راهنماست. اما تلاش برای خواندن این متن‌ها، و برای ما فارسی‌زبانان خواندن ترجمه‌های فارسی آن‌ها، اغلب به مسیری بی‌سرانجام کشیده می‌شود و فهم عمیق و دقیق، رفته‌رفته، جای خود را به ساده‌سازی‌های مبتذل می‌دهد. رفتن به سراغ این متون دشوار و گاهی سهل‌ممتنع استیصالی به بار می‌آورد که این‌ها را بسا خواننده را به بازنگری و تردید درباره فهم‌پذیری این متون بیندازد. خواننده پرتلاش اگر از دام این تردیدها بیرون آید، به مطالعه متون درجه دوم روی می‌آورد و با آنها، نشانگان و مفسران رجوع می‌کند و مدت‌ها در میان شروح مطول و پرجزئیات سرگردان می‌شود و از قضا خود این شروح را نیازمند راهنما می‌بیند. سرانجام، پس از دل‌کندن از این تلاش‌های مدرسی و روشمند و دردسرهای بی‌حاصل، نوبت به تفرج در آثار درجه سوم می‌رسد که بیان شسته‌رفته و ساده‌ای از سیر تفکر یک متفکر می‌دهند و اغلب حاصلی جز فروکاستن وجوه اندیشه او در قالب کلیشه‌های ساده‌انگارانه ندارند، آثاری که، به جای قدم اول بودن، مهر ختامی بر جست‌وجوهای فکری

خواننده می‌زنند. بدین ترتیب خواننده یا از صرافت خواندن متن کلاسیک می‌افتد یا خود را از خواندن آن‌ها بی‌نیاز می‌بیند. درس‌گفتارهای دانشگاهی، مقالات علمی پژوهشی و تألیف‌های به اصطلاح انتقادی، همگی، در رجوع به این آثار درجه دوم و سوم و در تظاهر به رجوع به آثار اصلی - که عمدتاً رونوشتی از استنادات شرح‌ها و مقدمه‌هاست - با یکدیگر شریک‌اند. حاصل آنکه آثار کلاسیک هرگز خوانده نمی‌شوند و این منابع اصلی بازخوانی‌های مؤلفانه یا من‌بذانه به مرور فراموش می‌شوند.

کتاب‌های مجموعه «راهنمای متون کلاسیک» چیزی است در میانه این دو شیوهٔ مربوب‌متن: نه شرح و تفسیری مفصل است و نه ادعای آسان‌کردن تمام دشواری‌های متن را دارد، بلکه قرار است نقشه‌ای باشد برای گذر از پیچ‌وخم متن. این مجرّم در انتسارات کانتینیوم با عنوان Reader's Guides و با هدف فراهم‌کردن مقدمه‌ای روشن و مشخص برای متون کلاسیک در ادبیات و فلسفهٔ غرب تهیه شده است. نویسندگان این مجرّمه ریک در زمینهٔ کاری خود شناخته شده و صاحب اعتبار هستند و مخاطب کتاب‌ها نیز دارای دانشی در حد کارشناسی و کارشناسی ارشد در رشته‌های مرتبط در نظر گرفته شده‌اند. این کتاب‌ها خواننده را دعوت می‌کنند به خواندن کتاب اصلی و به رفتن برگشت میان کتاب راهنما و کتاب اصلی. بنابراین خواننده باید پس از خواندن بخش‌های مقدماتی کتاب راهنما، به سراغ متن اصلی برود و ابتدا با داشته‌های ابتدایی متن مواجهه شود؛ سپس کتاب راهنما را باز کند و توضیحات مربوط به آن بخش را بخواند؛ این توضیحات مقاصد اصلی اندیشمندان را توضیح می‌دهند و پیوندهای هر بخش را با نظام تفکر او مشخص می‌سازند و به ندرت وارد تفسیری خاص از متن می‌شوند؛ در مرحلهٔ آخر نیز خواننده دوباره به متن اصلی رجوع می‌کند و با دانشی افزون دوباره برای حل معماهای متن می‌کوشد.

کتاب‌های این مجموعه از ساختاری واحد پیروی می‌کنند. در بخش اول هر کتاب به زمینه و زمانهٔ نوشته شدن اثر پرداخته شده است، یعنی تلاش شده

است تا متن در درونِ بافتارِ فکری و تاریخی خود قرار گیرد تا نسبتِ اثر با آثارِ گذشتگان و پیوست و گسستِ آن با منظومهٔ معرفتیِ پیشینیان مشخص گردد. در بخشِ دوم مضامین اصلی اثر به بحث گذاشته شده است تا خواننده فهمی اجمالی از موضوعات و مطالب کتاب پیدا کرده و آمادهٔ ورود به متن اصلی شود. در بخش سوم، نویسنده از مقدمات عبور کرده و وارد خود متن می‌شود. در این بخش، نویسنده با تفکیک متن اصلی به فصل‌ها، بخش‌ها، قسمت‌ها، بندها و حتی جمله‌ها، گام به گام خواننده را با خود همراه می‌کند و می‌کوشد تا هم روایتی تکوینی را چگونگی شکل‌گیری و بسط ایده‌ها به دست دهد و هم ربط و نسبتِ منطقی آن‌ها را بکاوَد. در بخشِ چهارم، نویسنده به تأثیراتِ فکری و تاریخی کتاب مورد نظر پرداخته و در انتهای هر بخش از کتاب، پرسش‌هایی پژوهشی نیز طرح شده‌اند تا هم خواننده متیند مطالب فصل را جمع‌بندی کند و هم خود در آینده به نحو مستقل این پرسش‌ها را مبنای تحقیقش قرار دهد. در انتهای هر کتاب نیز راهنمای مطالعهٔ آثار مرتبط آمده است که خواننده می‌تواند آن را مبنای مرحلهٔ بعدی مطالعه و تحقیقات خود قرار دهد.

انتشارات ترجمان علوم انسانی امیدوار است با ترجمه و انتشار این آثار قدمی در مسیر اندیشیدن سنجیده به اندیشه‌های سنجیده را برداشته باشد. هرچند کتاب‌های این مجموعه و نیز ترجمه‌های آن به نفعی از نفع‌ها از نقص نیستند، اما تلاشمان این بوده است که پژوهشگران علوم انسانی را از طریق به خواندن متن‌های اصلی متفکران و از طرفی به تلاش برای تفکر به زبان فارسی تشویق کنیم؛ و امیدواریم مخاطبان این آثار نیز با نگاهی نقادانه ما را هدایت کنند.